

Koduseks keeleks inglise keel?

On 4. mai 1998. Abiturientidid sooritavad inglise keele eksami kuulamise osa. Õpilane täidab suuliselt esitatava teksti lüngad tekstivormis. Raadiost kantakse ette raske sõnavaraga tekst Praha kohta. Esitaja loeb nii, nagu aetaks teda tulise oraga taga. Iseenesest võib see ju üsna koomiline olla, kuid õpilaste jaoks on see pigem traagika.

Võib juhtuda, et mõni, kel on võimalusi, et interneti omada, koju ingliskeelseid ajakirju ja ajalehti ning loomulikult ka raamatuid osta, kes vahetuse korras Inglismaal või Ameerikas õppimas on käinud, saab äkki tervest jutust aru. Aga sellest pole kasu midagi. Tekst on tihedalt lünki täis tikitud ja käsi ei jõua neid füüsiliselt lihtsalt täita. Kas on tegu inglise keele või lennuoperaatori ja börsimaakleri testiga? Ei oska öelda. Tundub, et viimasega. Pealegi – kui elus kellegagi vestelda, saab alati üle küsida, inglise keel võib olla küll kiire, kuid tal on oma rütm, kiired ja aeglased kohad nagu tantsus, see pole hobuste võiduajamine.

Kui siis õpilane, mõistes, kuid ohtralt lünki täitmata jättes, heitunud ja lolliks tehtult järgmise osa juurde jõuab, ootab teda uus üllatus. Nimelt armastas Michael Jordan nooru-

ses süüa teha, et tütarlastele meeldida. Lihtne ja selge, kas pole? Vähemalt inglise keele ja arusaamise kandi pealt. Aga arusaamist kontrollitakse järgneva küsimusega: Kas Michael Jordan tahtis kokaks saada? Vastused: jah; ei; pole infot. Kas vastata “ei” või “pole infot” – see on loogikaülesanne. Kas inglise keele kõrvale anti ka loogikatunde? Iga kultuuriga kaasnevad oma mõttemallid ja ameerika kooliõpilane ei pruugi samamoodi vastata kui eesti kooliõpilane. Küsige tuttavalt, mida nad vastaksid – ja kui nad ei oska kindlalt vastata, kas nad ei saanud tekstist aru? Eesti variant sellest kõlaks umbes nii: Mari ja Juhan tahavad paari minna. Mari armastab mulgikapsaid. Kas neid pulmaluas pakutakse?

Kui me spetsiaalselt teatud mõtlemisloogikat ei õpeta, kuidas saab siis ühtset mõtlemist nõuda – mida need ülesanded eeldavad? Kas saab ühelt tubliilt normaalselt tavakooli õpilaselt tahta, et ta teeks testi, milleks teda pole ette valmistatud? Mida me sel juhul hindame?

Mida see kõik meenutab? Aastat 1986, kui needsamad abiturientid pidid toonase haridusministeeriumi eksperimen- di järgi kuueselt kooli minema ja seal kolm korda nädalas ve-

ne keelt õppima õpiku järgi, mis oli koostatud eeldusel, et laste kodune või suhtluskeel on vene keel. Samas oli nende laste eesti keeles kirjutamise ja lugemise baas välja arenemata. See lõhnas tugevalt kakskeelsu- se ideoloogia järele. Õnneks toimus 13. tunnil muutus. Löödi kultuurihaavad, kuid need paranesid. Seekord läks karikas neist mööda. Ainult et miskipärast küsivad praegu üllatunud ametnikud, ajalehetoimetajad, õpetajad jt, et kust tuleb nii palju noori, kes eesti keelt ei oska.

Tänavune eksam oli kõikidele võrdselt raske. Aga kui me võtame eelmise aasta lõpetanud, kes ka kõrgkooli astuvad, siis pole võrdsusest juttugi. Tahaks näha võrdlevat statistikat, kus kirjas selle ja eelmise aasta tulemused – eelmise aasta eksam oli võrreldamatult lihtsam. Pikemaajalises perspektiivis kumab siit jälle läbi tuttav ideoloogia. Kui me kodune keel pole inglise keel, siis me seda testi edukalt ära ei tee.

On see järjekordne oomaalgatuslik silmapilgutamine Euroopa Liidule või teevad elus pettunud ja kibestunud eksami-koostajad noortele lihtsalt ära? Tahaks loota, et nii see ei ole. Aga mis see siis on?

KERSTI SKILLER,
inglise keele õpetaja